

Analyse

20. september 2021

Danskerne ønsker mere EU-samarbejde

Af Kristian Binderup Jørgensen og Amanda Egelund-Müller

40 pct. af danskerne ønsker mere samarbejde i EU, mens kun 25 pct. ønsker mindre samarbejde i EU. Det er især indenfor områder som bekæmpelse af kriminalitet, skattely og klimaindsats, at danskerne ønsker mere samarbejde. Ensretning af velfærdsydelser er det eneste område, hvor flest danskere ikke ønsker mere EU-samarbejde. Danskernes ønske om mere samarbejde i EU kommer i forlængelse af den udvikling, EU har haft over de seneste årtier. Flere lande er trådt ind i det europæiske samarbejde og der har været en stigende europæisk integration målt på handlen mellem EU-lande og andelen af EU-borgere, som er bosat i andre EU-lande.

Kontakt

Ledende økonom
Kristian Binderup Jørgensen
Tlf. 3140 8705
E-mail kbj@kraka.dk

1. Sammenfatning

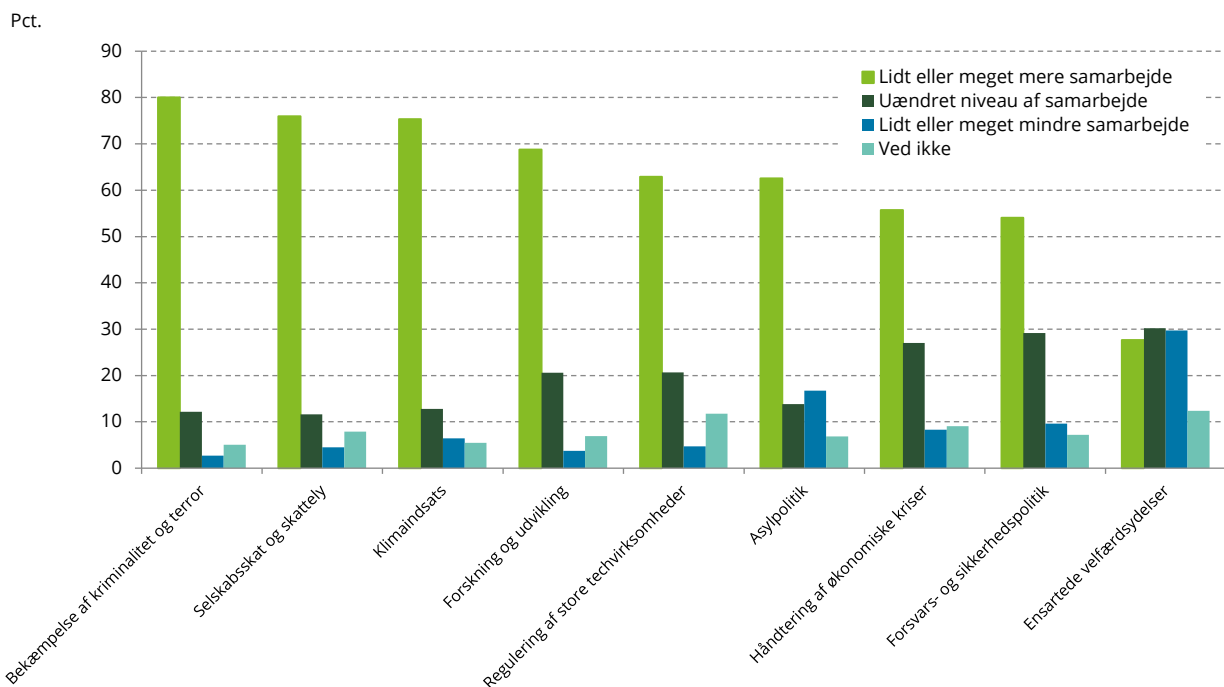
Danskerne ønsker mere EU-samarbejde fremover

I et helt nyt survey har vi spurgt danskerne, hvordan de ønsker, at EU-samarbejdet skal udvikle sig fremover. Her svarer en stor del af danskerne, at de ønsker mere samarbejde i EU. Dette gælder både for det europæiske samarbejde samlet set, hvor knap 40 pct. ønsker mere samarbejde, men især også inden for områder som bekæmpelse af kriminalitet og terrorisme, skattely og klimaindsatsen, hvor flere end tre fjerdedele af danskerne ønsker mere samarbejde i EU i fremtiden, jf. Figur 1. Mange danskere ønsker også, at EU i fremtiden skal arbejde for mere frihandel med andre regioner som fx USA.

I forlængelse af stigende europæisk integration

Danskernes ønske om mere samarbejde kommer i forlængelse af, at EU-samarbejdet gradvist har vokset sig større. Det europæiske samarbejde omfatter i dag langt flere europæiske lande og omhandler mange flere politikområder, som fx retspolitik, klimapolitik, asylpolitik og forskningspolitik, end da det første europæiske samarbejde blev dannet i 1952. Vores analyse viser også, at den europæiske integration er stigende. Medlemslandene handler i stigende grad med hinanden, europæerne er i stigende grad bosat i andre EU-lande og EU's budget for den kommende periode er for første gang i mange år er vokset ift. økonomien.

Figur 1 Hvordan mener danskerne, at EU skal udvikle sig fremadrettet indenfor forskellige områder?



Anm.: Baseret på 2175 respondenter.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion på vegne af Kraka-Deloitte samt egne beregninger.

I Afsnit 2 undersøger vi danskernes holdning til omfanget af EU-samarbejdet, mens vi i Afsnit 3 analyserer udviklingen i den europæiske integration ud fra handel, migration og EU's budget.

2. Danskerne ønsker mere samarbejde i EU

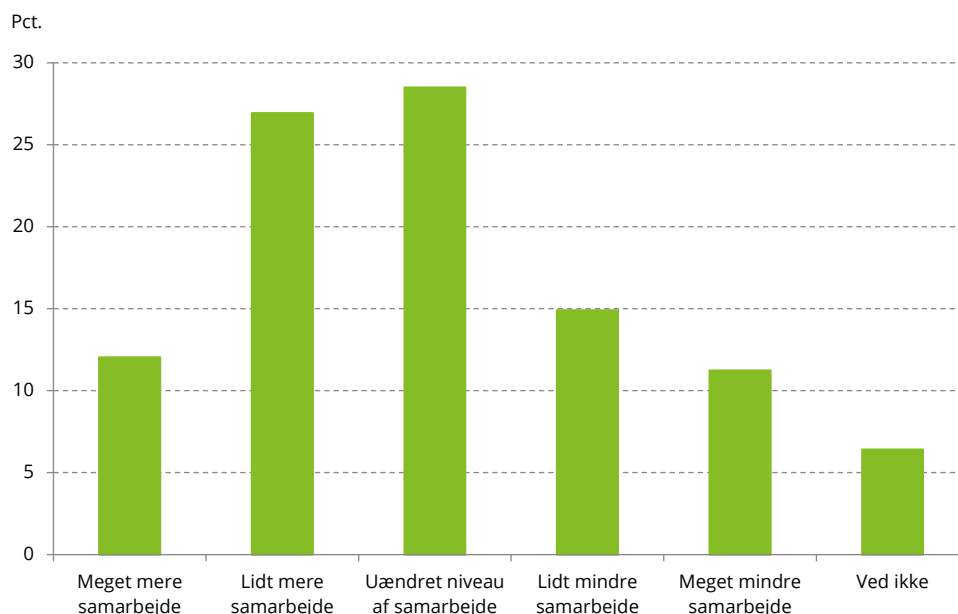
Hvordan skal EU udvikle sig fremover?

I en spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion på vegne af Kraka-Deloitte har vi spurgt danskerne, hvordan de mener, EU skal udvikle sig fremadrettet, og hvordan de tror, at valget af Joe Biden som USA's præsident vil påvirke samarbejdet mellem EU og USA.

Flere ønsker mere EU-samarbejde end mindre...

Flest danskere ønsker mere samarbejde i EU fremadrettet. 27 pct. af danskerne mener, at EU bør udvikle sig i retning af lidt mere samarbejde, mens 12 pct. mener, at der i fremtiden bør være meget mere samarbejde i EU. Knap 30 pct. mener, at det nuværende niveau af samarbejde er passende, mens ca. 25 pct. mener, at EU bør udvikle sig i retning af enten lidt mindre eller meget mindre samarbejde, jf. Figur 2.

Figur 2 Hvordan mener danskerne, at EU samlet set skal udvikle sig fremadrettet?



Anm.: Baseret på 2175 respondenter.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion på vegne af Kraka-Deloitte samt egne beregninger.

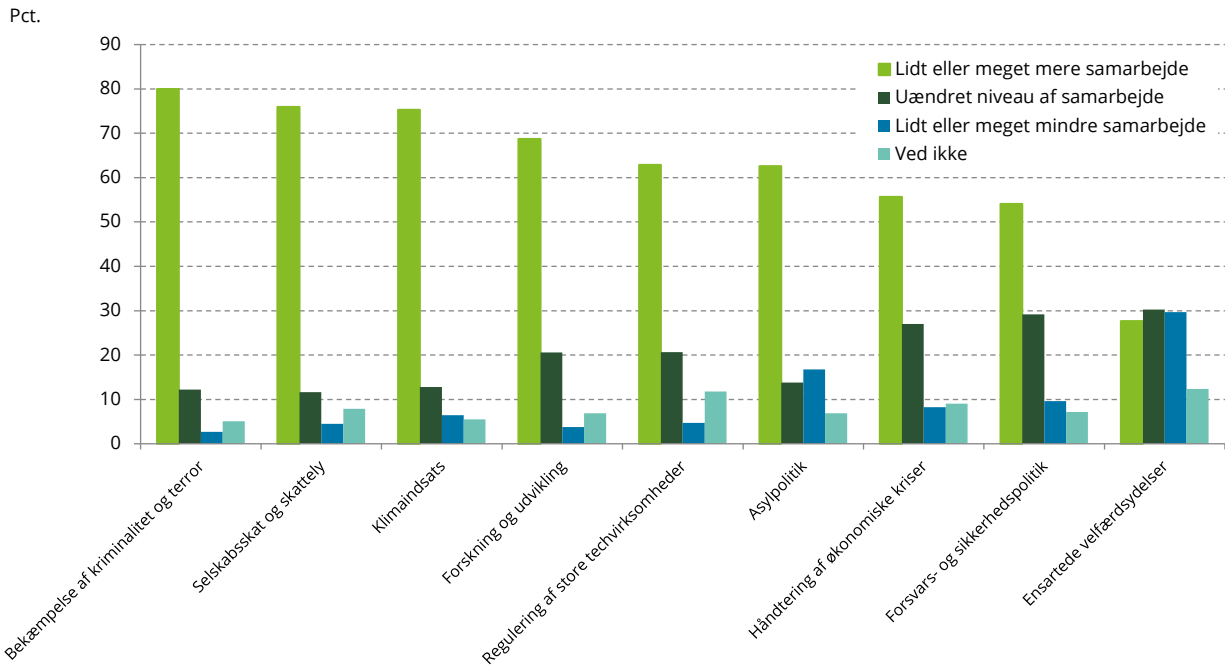
... især indenfor klima, skattely og kriminalitet

Mere end tre fjerdedele af danskerne ønsker mere EU-samarbejde indenfor klimaindsatsen, håndtering af skattely og bekæmpelse af kriminalitet og terrorisme. Et flertal af danskerne ønsker også mere samarbejde indenfor asylpolitik, regulering af store techvirksomheder, forsvars- og sikkerhedspolitik, forskning og udvikling samt håndtering af økonomiske kriser. Ensartning af velfærdsydelser på tværs af EU er det eneste område, hvor et flertal af danskerne ikke ønsker mere samarbejde, jf. Figur 3.

Danskerne ønsker mere samarbejde trods forbehold

Det er bemærkelsesværdigt, at et flertal af danskerne ønsker mere samarbejde i EU omkring områder som bekæmpelse af kriminalitet, asylpolitik og forsvars- og sikkerhedspolitik. Danmarks EU-medlemskab har nemlig både et retsforbehold og et forsvarsforbehold, som betyder, at Danmark ikke deltager i EU's samarbejde på disse områder. Senest blev et forslag om at omgøre det danske retsforbehold til en tilvalgsordning, som netop muliggjorde mere europæisk samarbejde ift. retspolitik, nedstemt ved en folkeafstemning i 2015.

Figur 3 Hvordan mener danskerne, at EU skal udvikle sig fremadrettet indenfor forskellige områder?



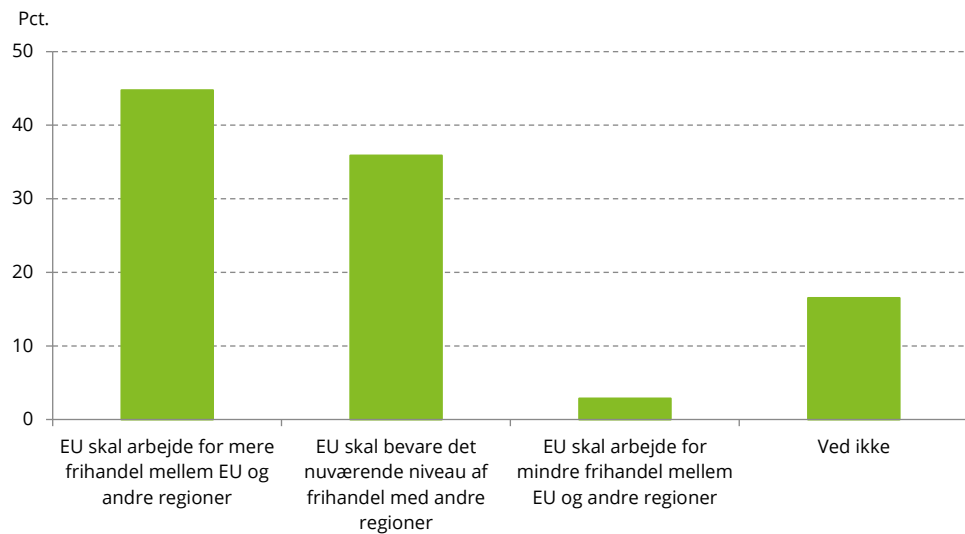
Anm.: 2175 respondenter.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion på vegne af Kraka-Deloitte samt egne beregninger.

Flertal ønsker mere frihandel

Næsten halvdelen af danskerne ønsker, at EU skal arbejde for mere frihandel mellem EU og andre regioner fremover. 36 pct. ønsker at bevare det nuværende niveau, mens kun 3 pct. mener, at EU skal arbejde for mindre frihandel, jf. Figur 4. Dette tyder på, at der er opbakning til EU's arbejde med at etablere handelsaftaler med fx USA og Sydamerika.

Figur 4 EU forhandler handelsaftaler på medlemslandenes vegne. Hvordan skal EU fremover agere?



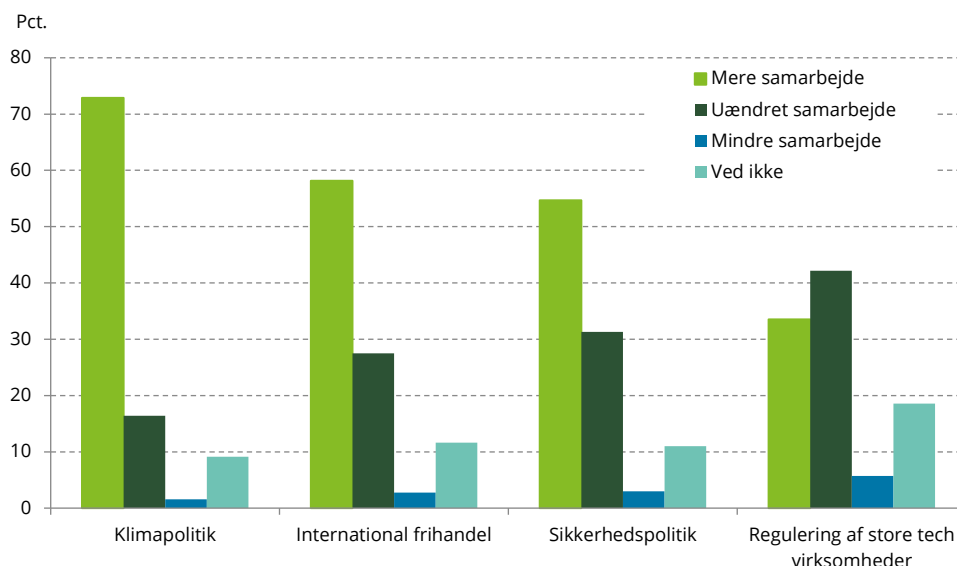
Anm.: 2175 respondenter.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion på vegne af Kraka-Deloitte samt egne beregninger.

Danskerne tror på mere samarbejde med USA

Danskerne tror, at valget af Joe Biden som USA's præsident vil betyde mere samarbejde mellem EU og USA. Det gælder især på klimaområdet, hvor 73 pct. svarer, at de tror, der kommer mere samarbejde, men også ift. frihandel og sikkerhedspolitik, hvor mere end halvdelen tror på mere samarbejde mellem EU og USA fremover. Dog tror kun 30 pct., at valget af Joe Biden vil betyde mere samarbejde omkring regulering af store internationale techvirksomheder, jf. Figur 5.

Figur 5 Hvordan tror du, at valget af Joe Biden som præsident i USA vil påvirke samarbejdet mellem EU og USA på følgende politikområder?



Anm.: 2175 respondenter.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse udført af Epinion på vegne af Kraka-Deloitte samt egne beregninger.

Danskerne er optimistiske ift. internationalt samarbejde

Samlet set ser det altså ud til, at danskerne ønsker mere internationalt samarbejde – både internt i EU og mellem EU og USA. Der er også en tro på, at valget af Joe Biden som USA's præsident vil medføre mere samarbejde med USA fremover. Danskernes appetit på mere samarbejde i EU hænger nok også sammen med, at Danmark er et af de EU-lande, som har mest tillid til EU som institution. Ifølge en undersøgelse foretaget af Eurobarometer i sommeren 2020¹ svarer 63 pct. af danskerne, at de har tillid til EU, hvilket er den næsthøjeste andel blandt EU-landene, kun overgået af Irland.

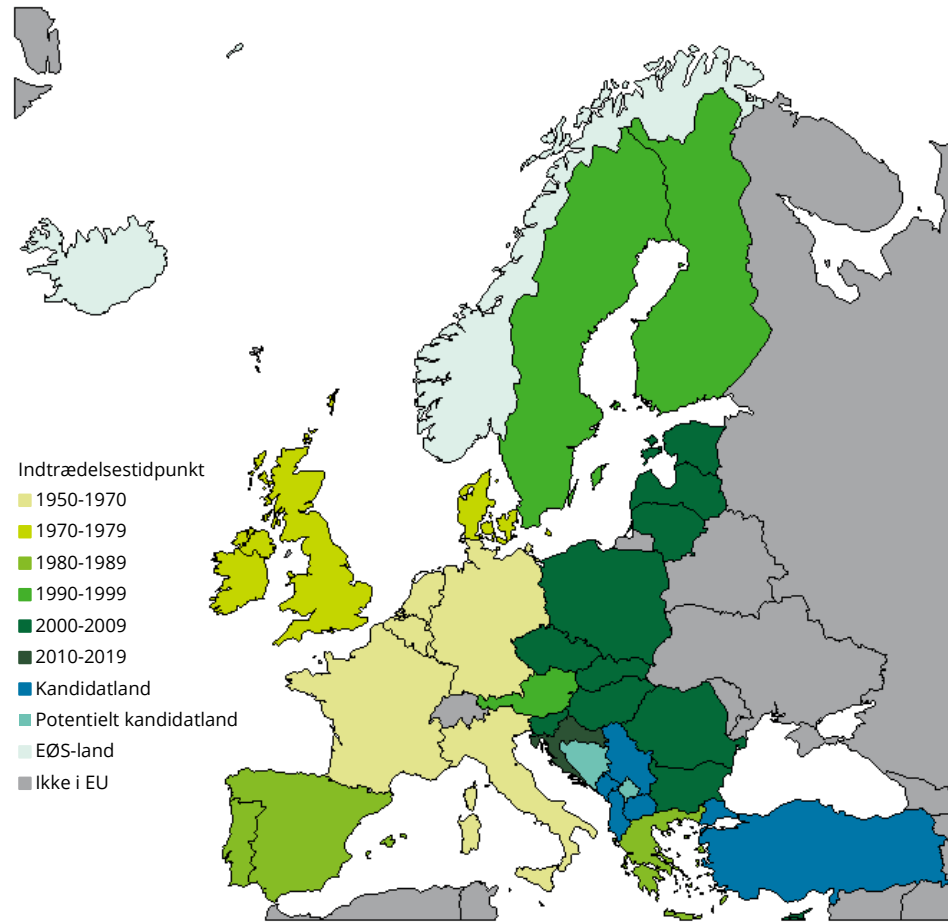
3. Udviklingen i den europæiske integration

Det europæiske samarbejde er vokset

Danskernes ønske om et øget EU-samarbejde fremover ligger i forlængelse af en stigende europæisk integration i løbet af de seneste årtier. Det første europæiske samarbejde blev dannet mellem Belgien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Holland og Tyskland i 1952, og Danmark trådte ind i samarbejdet i 1973. I dag består EU af 27 europæiske lande, og flere lande er i en proces for at blive en del af EU i fremtiden. EU's geografiske dækning er vist i Figur 6.

¹ https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2262_93_1_93_1_ENG

Figur 6 EU-lande efter hvilket årti de blev medlem af EU



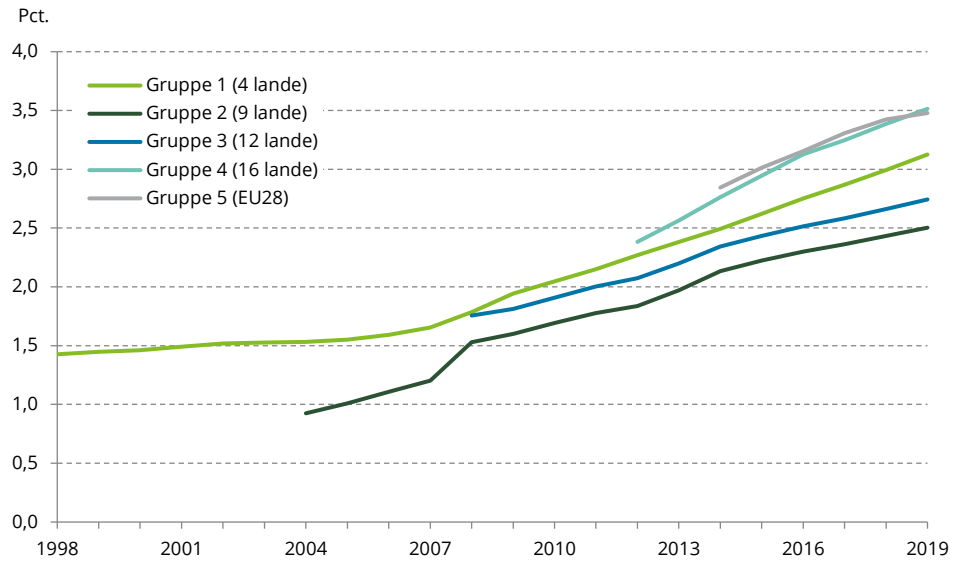
Anm.: Storbritannien er udtrådt af EU igen pr. 1. januar 2021. Schweiz er ikke et EØS-land, selvom det har bilaterale aftaler, som stort set omfatter de samme bestemmelser som EØS. Et kandidatland er et land, som har indledt forhandlinger om optagelse i EU. Der er dog ingen garanti for, at et kandidatland bliver optaget i EU. Potentielle kandidatlande kan indlede forhandlinger om optagelse, når de er vurderet klar.

Kilde: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_da.

Flere EU-borgere bosætter sig i andre EU-lande

Den stigende europæiske integration viser sig også ved, at flere og flere europæere bor i andre EU-lande. Bare fra 2014 til 2019 er andelen af EU-borgere, som bor i et andet EU-land, steget fra 2,8 pct. til 3,5 pct. Før 2014 er data for EU-borgere bosiddende i andre lande begrænset, men andelen ser ud til at være vokset markant siden midten af 00'erne, uanset hvilken gruppe af lande man ser på, jf. Figur 7. Denne udvikling kan både afspejle, at flere EU-borgere flytter til et andet EU-land af økonomiske årsager som fx jobmuligheder, men kan også afspejle en større kulturel integration på tværs af EU-landene.

Figur 7 Andel EU-statsborgere som er bosat i et andet EU-land



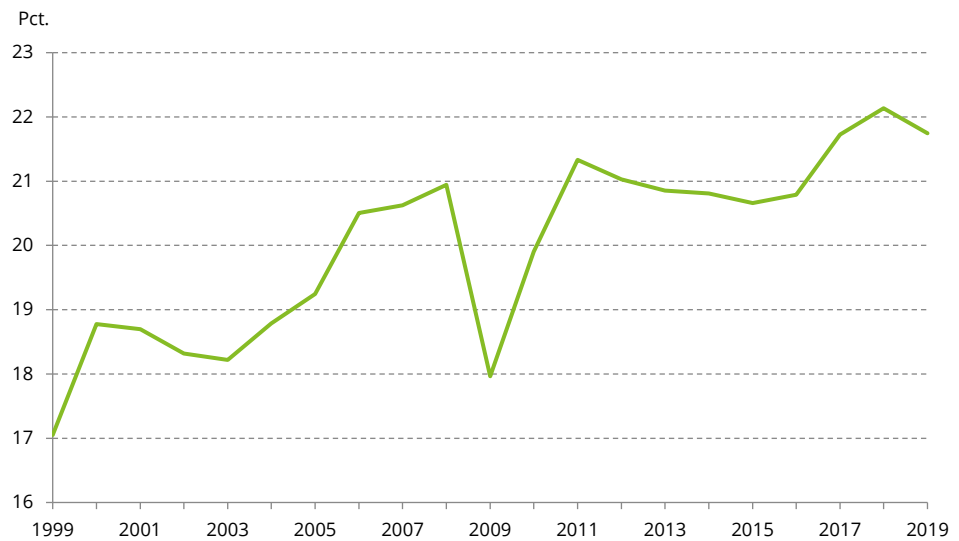
Anm.: Gruppe 1 omfatter Danmark, Sverige, Finland og Holland. Gruppe 2 omfatter landene i gruppe 1 samt Italien, Ungarn, Slovenien, Slovakiet og Tjekkiet. Gruppe 3 omfatter landene i gruppe 2 samt Portugal, Belgien og Bulgarien. Gruppe 4 omfatter landene i gruppe 3 samt Tyskland, Letland, Østrig og Rumænien. Gruppe 5 omfatter alle EU28 lande. Figuren viser antallet af borgere i en gruppes lande, som har et andet EU28-statsborgerskab end landet, de bor i, divideret med den samlede befolkning i gruppens lande.

Kilde: Eurostats tabel "migr_imm1ctz" og "demo_pjan" samt egne beregninger.

Mere handel på tværs af EU's grænser

Siden dannelsen af EU's indre marked i 1993 har der også været en stigende økonomisk integration i EU, hvor det er blevet nemmere at handle på tværs af EU-landenes grænser. Eksporten af varer mellem EU-landene er derfor også steget. I 2019 eksportererede EU-landene varer til hinanden, for hvad der svarer til 21,7 pct. af EU's samlede BNP, hvilket er en stigning på knap 4,7 pct. point siden 1999, jf. Figur 8.

Figur 8 EU-landenes eksport af varer til andre EU-lande



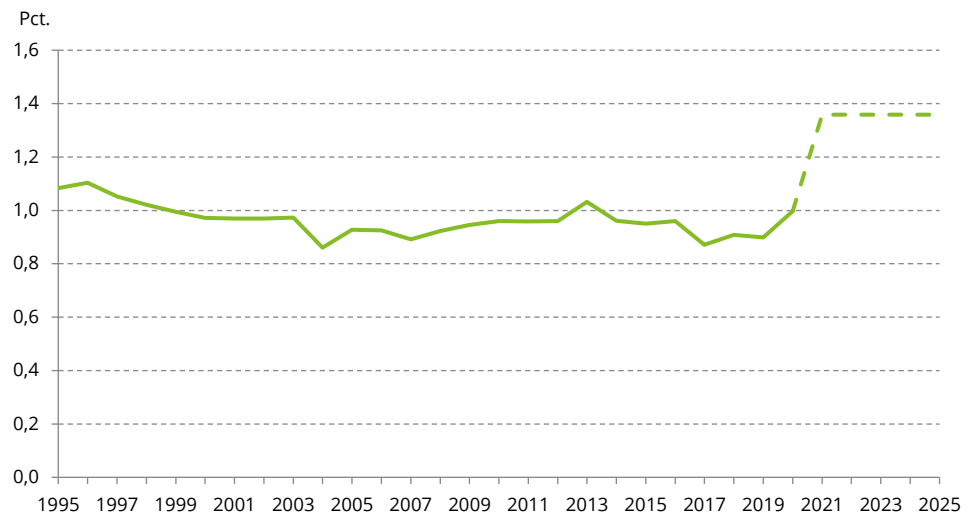
Anm.: Figuren viser værdien af den samlede eksport af varer fra EU28-lande til et andet EU28-land, divideret med EU28's samlede BNP.

Kilde: Eurostats tabel "DS-032655" og "nama_10_gdp" samt egne beregninger.

EU har vedtaget historisk stort budget frem mod 2027

EU's budget har siden 1995 udgjort en relativt konstant andel af medlemslandenes BNP på ca. 1 pct., jf. Figur 9, men det nye EU-budget for perioden 2021-2027 forventes at løfte budgettet væsentligt. EU har vedtaget et budget på 1.824,3 mia. euro, svarende til 261 mia. euro om året fra 2021-2027, hvilket er en stor stigning ift. de godt 150 mia. euro, som udgjorde EU-budgettet i 2020. Dette historisk store budget skyldes dels et ønske om genopretning efter coronakrisen, men tyder også på en tiltagende europæisk integration.

Figur 9 EU's budget som andel af BNP



Anm.: Den stiplede linje er en fremskrivning. I fremskrivningen er det samlede EU-budget for 2021-2027 og det samlede forventet BNP for 2021-2025 fordelt ligeligt ud på hvert år, så budgettet udgør en konstant andel i perioden.

Kilde: <https://eur-lex.europa.eu/budget/www/index-en.htm>, Eurostats tabel "nama_10_gdp" og egne beregninger.